

Novoteks

GLASILO DELAVSKEGA SVETA

LETO IV. ★ 1963 ★ ŠT. 3

glasilo delavskega sveta

Tekstilne tovarne

NOVOTEKS

Novo mesto

1963

Letnik IV.

Št. 3 (30)

Marec

Izdaja:

delavski svet

Ureja:

uredniški odbor

Odgovorni urednik:

Samo Medic

Naslov uredništva:

Novoteks, Novo mesto

Foersterjeva 10

telefon 21-030

Zunanja oprema:

Bojan Brovet

Tisk naslovne strani

in vezava

Valvasorjeva tiskarna

Videm-Krško

Naklada:

780 izvodov

VSEBINA:

Iz zasedanj samoupravnih organov

Bolezniški izostanki po obratih v mesecu februarju
1962 in 1963

Nasreče pri delu v marcu 1963

Iz dela avto-moto sekcije Novoteks

Iz občnega zbora blagajne vzajemne pomoči

Antenatalna zaščita

Kako pravilno negujemo zobe

Kako sem popravljaj orožje v partizanih

Naša kronika

IZ ZASLEDANJ SAMOUPRAVNIH ORGANOV

Na 11. seji upravnega odbora podjetja dne 27. 3. 1963 je tov. direktor seznanil Klane upravnega odbora s planom rekonstrukcije podjetja v letu 1963. Adaptacija upravne zgradbe je v zaključni fazi in bo končana 15. aprila. V prvem nadstropju bodo imeli svoje prostore računovedstvo, tajništvo in direktor. Poleg tega bo urejen prostor za sestanke, v katerem bo tudi knjižnica. V pritličju pa bo nabavni oddelk (v dosedanji pisarni direktorja in tajništva), prodajni oddelk, splošni sektor in tehnični oddelk (v sedanjih prostorih računovedstva). Po dograditvi predvidenih desetih šedov pa se bo tehnični oddelk preselil v te prostore.

Povečala se bo tkalnica. Lo se bo apretura preselila v novo šedovo halo, bomo namestili v izpraznjene prostore še nove statve, tako da bomo lahko imeli v tkalnici skupno 140 statov. Ko bomo zgradili novo šedovo halo, bomo lahko povečali tudi strejni park v apreturi.

Zaradi gradnje nove šedove hale bomo morali opustiti sedanjo cesto do podjetja in zgraditi novo. Pri tem bomo morali porušiti stanovanjsko hišo na Boersterjevi ulici št. 5. Stanovalci se bodo vselili v prvo degradirano stolpnico. Skušali bomo preurediti tudi provizorij in parkirni prostor. V provizoriju bi uredili samske sobe in prostore za gasilsko društvo, avto-moto selcije itd. Parkirni prostor pa bi uredili na sedanji ekonomiji menze.

Proizvodnjo tkalnice smo preusmerili samo v izdelavo česanih tkanin. Predilnica mikane preje zato proizvaja samo za usluge, poleg tega pa so tudi stroji precej izrabljeni. Zaradi tega bi bilo najbolje, da prodamo kompletne predilnice mikane preje in da v izpraznjeni prostor montiramo predilnico za poliesterna vlakna. Iz poliestera že tkamo tkanine v naši tkalnici, vendar ga moramo še uvažati.

Prsko poteka je predviden prostor za gradnjo začetnih faz od surovine do esanca.

Sedanji parni kotel je že popolnoma izrabljen. Zato smo se odločili, da nabavimo novega. Iz zbranih ponudb smo videli, da bi bilo najbolje kupiti parni kotel na mazut. Izračun je namreč pokazal, da je nabavna cena za parni kotel na mazut ugodnejša, prav tako pa je tudi izkoristek večji. Sedanje skladišče za premog bi preuredili v dve cisterni za mazut. Hlarsko in električno delavnico pa bi morali premak-

nit. Ker je delo pri parnem kotlu na mazut avtomatizirano, bomo morali sedanje kurjače temu delu priučiti. V predilnici česane preje v Metliki bomo uredili klima naprave. SGP Pionir bo te naprave začelo urejevati v aprilu in lahko pričakujemo, da bo delo končano do predvidenega roka.

Podjetje Tekstilstroj nam ne pošilja naročenih stavitev v dogovorjenem času. Zadnje pošiljko, katero bi morali dobiti še v lanskem letu, nam bodo poslali šele do 15. aprila (8 stavitev).

Po daljši razpravi je bil soglasno sprejet sklep, da pričnemo z izdelavo elaboratov za predilnico sintetične preje in za prvo fazo del od surovine do tkanca ter da kupimo parni kotel na mazut.

Naš počitniški dom v Nevigradu je polno zaseden le ob času kolektivnega dopusta. Zato moramo skrbeti, da bo počitniški dom čim bolj izkoriščen tudi v ostalih dnevih. V ta namen smo se o zamenjavi sob v počitniških domovih še dogovarjali s Tovarno dekorativnih tkanin iz Ljubljane, vendar do končnega dogovora ni prišlo. Sedaj pa smo v razgovoru s SGP Pionir iz Novega mesta, ki ima svoj počitniški dom v Piranu. Razmisliti pa bi bilo dobre tudi o tem, da bi naš počitniški dom oddali, članom našega kolektiva pa bi dali do ločen znesek kot regres in bi tako lahko koristili dopust v katerem koli kraju.

Iz poročila o zbranih prijavah za koriščenje dopusta v našem počitniškem domu je razvidno, da je v času kolektivnega dopusta več prijav, kot pa to dopušča kapaciteta doma, v ostalem času pa je dom le malo izkoriščen.

Po daljšem razgovoru je bil sprejet sklep, da za čas kolektivnega dopusta poskusimo dobiti prostore v počitniških domovih drugih podjetij in da proste kapacitete v našem počitniškem domu oddamo v koriščenje podjetjem iz Novega mesta.

V nadaljevanju seje je bil sprejet sklep, da upravni odbor predlaga delavskemu svetu, naj določi za leto 1963 za reprezentančne stroške 750.000 din ter za propagando, udeležbo na sejnih in osvajanje tujega tržišča 9.000.000 din.

Upravni odbor je nato odobril potovanje tehničnega vodje v Wupertal v Zah. Nemčiji, kjer si bo ogledal proizvodnjo diolena in se razgovarjal o možnostih nadaljnjega nakupa diolena in volne. Odobril je tudi ekskurzijo udeležencev tečaja za predilske mojstre.

V nadaljevanju seje je tov. direktor poročal, da je imenovana posebna komisija, ki bo proučila, če obstoja ekonomska osnova pripojitve tekstilne tovarne "Bača" k našemu podjetju. V Bači bi v primeru pripojitve k našemu podjetju izdelovali sintetične tkanine.

V letošnjem letu bo stekla proizvodnja v novi tekstilni tovarni v Pirotu. Česanec iz Pirota pa bo zelo drag in verjetno slabše kvalitete. Po daljšem razgovoru je bilo sklenjeno, da bomo poskusili čim več česanca kupiti v tekstilni tovarni Krapina, le manjkajočo količino pa v novi tekstilni tovarni v Pirotu.

Nadalje je upravni odbor sklenil, da bo vsa večja vzdrževalna dela odobral direktor oziroma oseba, ki ga nadomešča, dokončno odobrava vse nakupe in izplačila. Ravno tako je bilo sklenjeno, da daje podatke novinarjem le direktor oziroma oseba, ki jo direktor za posamezne primere pooblasti.

Na koncu seje je upravni odbor še določil delavcem na vodilnih delovnih mestih dodatne dopuste, imenoval komisiji za izdelavo volilnih imenikov v obratu I v Novem mestu in obratu II v Metliki ter rešil več prošenj.

Svet apreture je na svoji sedmi seji dne 12. marca 1963 izvolil novega predsednika, ker je bil dosedanji predsednik sveta premeščen v drugo v drugo ekonomsko enoto. Za novega predsednika je bil izvoljen Leopold Šiler, za njegovega namestnika pa Jože Rolih.

Izšivalke so se pritožile, da so norme za artikle Tamir, Boris in Janko previsoke, da so bile norme postavljene srédi meseca, obračunale pa so se od začetka meseca.

Tov. Kelner in Novak sta članom sveta raztolmačila, da so bile norme postavljene v povprečju z ostalimi artikli. Pri delu v šivalnici igra veliko vlogo spretnost izšivalke, saj ugotavljamo, da najboljše izšivalke naredijo 3-krat več kot slabe. Če pa ima komad več napak kot je normalno, bi morale izšivalke to javiti, predno prično komad popravljati, kar pa niso storile. Ker ni nihče javil za te napake, jih v tkalnici tudi niso pravočasno odpravili. Da se te pomanjkljivosti odpravijo, je bilo predlagano, da se v izšivalnici zaposli tehnik, ki bo razporejal delo ter vodil evidenco napak posameznih komadov.

Po daljši razpravi o problemih v izšivalnici so bili sprejeti sklepi, da se za kritične artikule za mesec februar pregleda norme in po potrebi določi poseben dodatek. V bodoče se bodo norme za nove artikule pričele obravnavati, takoj ko se bo ta začel izdelovati. V izšivalnico naj se namesti tehnik, ki bo vodil delo v njej. Kjer je le mogoče, naj bi se delavke specializirale na artikule, ker se bo na ta način dvignila produktivnost.

Sprejet je bil tudi sklep, da se skliče v izšivalnici sestanek, kjer se bo vse to pojasnilo.

S.M.

BOLEZENSKI IZOSTANKI PO OBRATIH V MESECU
FEBRUARJU 1962 in 1963

Že v prejšnji številki našega glasila je bilo objavljeno, da bomo člane kolektiva vsak mesec obveščali, kakšno je stanje bolezenskih izostankov po obratih. Naslednja tabela bo prikazala bolezenske izostanke po obratih za mesec februar 1963, za primerjavo pa tudi za mesec februar 1962.

	Februar 1962				Februar 1963			
	Stev.	% na	Stevilo	% na	Stevilo	% na	Stev.	% na
Oddelki vseh delov.	boln. dni	delov. dni	boln. dni	delov. dni	boln. dni	delov. dni	boln. dni	delov. dni
			brez po- rodniške in nege druž. član.				brez porod.	
Uprava	81	5,08	29	1,80	108	6,60	84	5,0
Tkalnica	627	11,82	474	8,93	403	6,29	207	3,31
Predil.	163	9,61	139	8,15	56	2,95	56	2,95
Apret.	222	10,63	165	7,90	243	9,92	207	8,45
Zunanji	70	5,50	70	5,50	18	1,56	18	1,56
Pred.								
Metlika	276	5,20	188	3,54	231	4,41	163	3,11
Skupaj:	1.439	8,32	1.065	6,16	1.059	5,67	735	3,94

Če sedaj primerjamo bolezenske izostanke v februarju 1962 s februarjem 1963, bomo opazili občuten padec bolezenskih izostankov v februarju 1963. Velo visok procent bolezenskih izostankov ima sojet ekonomska enota aparatura 6,45 %, na drugem mestu pa je uprava s 5 %. Benimivo je, da ima v februarju ES predilnica nikone preje zelo nizek procent bolezenskih izostankov, vsega 2,95 % nasproti januarju, ko je imela 4,2 % izostankov, kar je najnižji procent v zadnjih 17 mesecih.

Če primerjamo bolezenske izostanke z januarjem, bomo opazili, da se je v februarju procent rahlo dvignil. Vendar pa statistika zadnjih let izkazuje v februarju povečanje bolezenskih izostankov, ker se v tem mesecu že začno pojavljati v večjem obsegu boleznih dihal in gripa.

Miro Jakša

NESREČE PRI DELU V MARCHU 1963

1. marca se je ponesrečil pri delu Jože Rešek, strojni bljučavničar.

Imenovani je obdeloval os tkalskega stroja na malem skobelnem stroju (šoping). Med delom pa mu je ostrušek odletel v veliko levega očesa in mu jo lažje poškodoval.

Vzrok poškodbe: Imenovani bi moral pri tem delu uporabljati zaščitna očala.

9. marca se je ponesrečila pri delu Marija Kerže, tkalka.

Imenovana je delala na tkalskem stroju. Med delom je položila votkove kopse na blago na tkalskem stroju, da bi jih pripravila za nadaljnje delo. Ko je hotela kopse vzeti, je začela z desno roko ob desno lato, ki drži tkalske čelničke, ter si pri tem lažje poškodovala sredinec desne roke.

Vzrok poškodbe: hrapava lato

Miro Jakša

IZ DELA AVTO-MOTO SEKCIJE NOVOTELES

Pred enim letom smo v Novoteksu ustanovili sekcijo avto-moto društva. Na ustanovnem občnem zboru, ki je bil 5.2.1962, smo določili program. Glavne naloge sekcije so bile, da organiziramo tečaj za voznike amaterje in delavnico za manjša popravila vozil.

Na letnem občnem zboru dne 21.3.1963 smo pregledali, kako smo izpolnili zadane naloge. Iz poročil predsednika, tajnika, blagajnika, gospodarja in nadzornega odbora je bilo razvidno, da smo naloge uspešno izpolnili.

V A.M.D. sekciji je vpisanih 168 članov in članic iz obrata v Novem mestu in 78 iz Metlike.

V preteklem letu smo organizirali 4 tečaje za voznike amaterje. Dva tečaja sta bila v Novem mestu in dva v Metliki. Tečaj je obiskovalo 122 članov in članic, ki so vsi opravili izpit za voznike amaterje. Vsak tečajnik mora pred polaganjem izpita obvezno obiskovati tečaj. Za teoretsko predavanje je predvidenih 5 ur, za praktične vožnje pa 15 ur za avto in 7 ur za motorno kolo. Če pa tečajnik še ni dovolj izvešban, mora voziti še več ur, da lahko pri izpitu vozi pravilno.

Pri izpitih je bil uspeh naših tečajnikov zadovoljiv. Tečajnik mora pri izpitu najprej napraviti izpit iz prometnih predpisov. Od 122 tečajnikov je prvič opravilo izpit 104 tečajnikov. Pri ponovnih izpitih pa so opravili izpit še vsi ostali.

Po opravljenem izpitu iz prometnih predpisov se opravlja izpit iz praktične vožnje. Za avto je bilo prijavljenih 87 tečajnikov in jih je prvič opravilo izpit 81, za motorno kolo pa 77 tečajnikov, od katerih je prvič opravilo izpit 74 tečajnikov. Pri ponovnem izpitu so vsi opravili izpit.

Iz gornjega lahko ugotovimo, da smo program o šolanju voznikov uspešno izpolnili. Tudi uspeh tečajnikov je bil odličen. Iz pregleda uspehov tečajev na Dolenjskem je razvidno, da so bili naši tečaji med najboljšimi.

Da smo lahko organizirali tečaje za voznike, pa smo morali najprej nabaviti vozila. Ker ni ustanovljena A.M.D. sekcija ni imela nobenih sredstev, smo zaprosili ranje delavski svet podjetja, ki nam je prošnjo tudi ugodno rešil. Le tako smo lahko nabavili osebni avto FIAT 600 in motorno

kolo JAVA 175 ccm in uspešno organizirali tečaje.

Pri organizaciji delavnice pa smo imeli večje težave. Po nekaj soseskih nam je uspelo organizirati delavnico, v kateri smo opravljali manjša popravila. Delavnica je delovala do zime, nato pa ni bilo več dela. Ker je zapadel sneg se ni bilo več mogoče voziti na delo z vozili.

Na letošnjem občnem zboru so nekateri člani predlagali, da bi v delavnici opravljali tudi večja popravila. To pa bi bilo možno le, če bi imeli zaposlenega visokokvalificiranega mehanika. AMD sekcija najbrž ne bi imela možnosti za namestitev mehanika, ker bi bila ura popravil previsoka. Uresničitev predloga pa bi bila možna s pomočjo podjetja.

V tem letu bomo ponovno organizirali tečaje za voznike amaterje v Novem mestu in v Metliki. Na občnem zboru so nekateri člani predlagali, da bi obiskovali tečaj tudi nečlani kolektiva. V Metliki smo vpisali že v lanskem letu nekaj članov, ki so zaposleni izven našega podjetja, ker v Metliki ni bilo drugih tečajev. V Novem mestu pa to ni mogoče, ker je tu dovolj tečajev, ki jih organizira AMD Novo mesto, naša sekcija pa je bila ustanovljena samo za člane našega kolektiva. Upravni odbor je razpravljal o vpisu ožjih soročnikov v tečaj in sklenil, da bomo sprejeli v tečaj samo naša ali našo člana našega kolektiva, in to le takrat, če ne bo v podjetju zadosti kandidatov. Tečaj v Metliki se je že pričel, v Novem mestu pa bo predvidoma v začetku meseca aprila.

Upravni odbor je določil pogoje za obiskovanje tečajev. Ti so v tem letu naslednji:

1. teoretskih predavanj 50 ur
2. praktične vožnje za avto najmanj 15 ur
3. praktične vožnje za motorno kolo najmanj 7 ur
4. prispevek za vsakega tečajnika 3.000 din, za ožje soročnike pa 4.000 din
5. vožnja z avtom 1 ura 1.000 din, ožji soročnik 1.200 din
6. vožnja z motornim kolesom 1 ura 600 din, ožji soročnik 750 din
7. instruktor (vozilo tečajnika) 1 ura 400 din, ožji soročnik 500 din.

Člani naše sekcije pa so tudi sodelovali pri raznih prireditvah, katere je organiziralo AMD Novo mesto. Sodelovali smo pri apratnostni vožnji v Novem mestu in ocenjevalni vožnji na relaciji Novo mesto-Dolenjske Toplice.

Uršna sela-Šentjernej. Ocenjevalne vožnje se je udeležilo 17 članov, ki so dosegli lep uspeh. Eden od naših članov je dosegel 1. mesto med 150 tekmovalci iz okraja Novo mesto.

Člani sekcije plačajo članarino, ki znaša letno 360 din. V prejšnjem letu smo članarino odtegnili pri plačih, s čimer je bilo olajšano delo blagajničarki. Tudi za leto 1963 je letna članarina 360 din in bo po sklepu občnega zbora odtegnjena pri mesečnem izplačilu.

V preteklem letu smo dosegli 1,483.000 din izdatkov. Med izdatki je všteta tudi akontacija 750.000 din za nabavo novega osebnega avtomobila Zastava 750, katerega bomo v kratkem prejeli. Želimo pa nabaviti tudi novo motorno kolo.

Dosegli smo zadovoljiv finančni uspeh, čeprav so cene v naših tečajih za tretjino nižje od cen AMD Novo mesto. To pa je bilo možno le, ker so vsi člani upravnega odbora v prejšnjem letu delali brez nagrad in ker so vložili mnogo svojega preostega časa za uspešno delovanje AMD sekcije Novoteks.

V.M.

IZ OBČNEGA ZBORA BLAGAJNE VZAJEMNE POMOČI

Dne 24.2.1963 je bil radni letni občni zbor blagajne vzajemne pomoči. Udeležba na občnem zboru ni bila zadovoljiva.

Blagajna vzajemne pomoči ima sedaj 277 članov, kar je vsekakor premalo z ozirom na število zaposlenih v našem podjetju. Vsak član našega podjetja, ki pristopi k blagajni vzajemne pomoči, ima namreč možnost do posejila v raznih nujnih primerih.

iz poročila smo slišali, da je bilo v letu 1962 raženih 191 prošenj in posejanih 3,509.000 dinarjev. Iz tega je razvidno, da vedno bolj narašča število prosilcev. Blagajna vzajemne pomoči je bila ustanovljena na predlog sindikalne podružnice leta 1959. Ob tej priliki je marsikdo v podjetju pomislil na upravičenost ustanovitve. Kot vemo, pa je vsak začetek težak, tako je bil tudi ta, predvsem, ker je primanjkovalo denarnih sredstev.

Leta 1961 je bil pravilnik blagajne vzajemne pomoči deloma spremenjen. Po tem pravilniku lahko dobi vsak član posojilo v znesku 20.000 din, ki ga pa mora vrniti v največ 10 zaporednih mesečnih obrokih. Zaželjeno pa je, da bi prosilci vračali posojilo v večjih obrokih, seveda če jim je to mogoče, ker bi na ta način denar hitreje krožil.

Najmanjša mesečna vloga člana blagajne je 500 din. Če hoče član dobiti posojilo do 10.000 din mora imeti v blagajni vložnega najmanj 1.000 din svojega denarja, za posojilo do 20.000 din pa mora imeti najmanj 2.000 din. Vsak član blagajne vzajemne pomoči lahko dvigne iz blagajne svoj denar ali pa posojilo v dneh, ki so za to določeni in sicer: vsak torek in petek od 13,30 do 14,30 ure ter prvi in drugi dan izplačila mesečnih dohodkov ob istem času.

Pri reševanju prošenj za posojila pa ima upravni odbor blagajne večkrat težkoče, ker marsikateri član že ima posojilo, pa prosi za novo. Ker je to proti pravilom, je take primere težko rešiti. Kdor že ima posojilo, ga mora najprej poravnati, šele potem lahko dobi drugo.

Informacije v zvezi z blagajno vzajemne pomoči dobite:

v tkalnici in apreturi	-pri Stanetu Hudoklinu in Anici Adamič
v predilnici	-pri Antonu Ravbarju
v upravi in zunanjih obratih	-pri Justinu Kranjčiču in Stanku Vaupotiču.

Na obnem zboru je bilo izražena želja, da se v diskusiji prikažejo slabe in dobre strani poslovanja blagajne ter da se določijo smernice za bodoče delo novemu upravnemu odboru.

Zaželjeno bi tudi bilo, da bi se povečala višina posojila, to pa bi bilo mogoče le, če bi se povečalo število članov blagajne.

Pa tudi o nujnem posojilu v primeru smrti, bolezni in podobnih slučajih se je razpravljalo. Vsi prisotni so bili mnenja, da se v kritičnem primeru mora pomagati. Če ni blagajnika, pa lahko dvigne v banki denar predsednik.

Sprejet je bil tudi sklep, da se pridobi čim več novih članov blagajne vzajemne pomoči, kajti le na ta način se bo lahko izboljšalo poslovanje blagajne.

Stanko Vaupotič

ANTENATALNA ZAŠČITA

Iz pretekle številke biltena je razvidno, da tretjina vseh izgubljenih delovnih dni odpade na poročniške dopuste. To je sicer razumljivo, če upoštevamo, da je v našem podjetju zaposleno dvakrat več žena kot moških in da so te žene v najugodnejši dobi za nosečnost in porode. Z ozirom na tako veliko število porodov mislim, da bodo te vrstice koristile vsem nosečnicam in bodočim materam.

Kaj je antenatalna zaščita? To je vrsta zaščitnih higienskih in socialnih ukrepov, katerih cilj je, da se zagotovi normalna nosečnost in porod zdravega novorojenčka ter da se zaščiti žena - mati v času nosečnosti in poroda. Antenatalna zaščita se vrši na več načinov: s socialni ukrepi, ki so regulirani z zakonskimi predpisi, s sistematskimi pregledi v dispanzerjih za žene, kjer se ugotavljajo bolezenski in abnormalni pojavi, ki bi lahko ogrožali življenje žene med nosečnostjo ali pri porodu. Naloga dispanzerja je, da take pojave zdravi. Higienske ukrepe vrši žena sama.

Organizirana socialna skrb za nosečo ženo ima dolgo zgodovino. Prva posvetovalnica za noseče žene je bila odprta leta 1814 v poročnišnici Forte Royle v Franciji, vendar ta ustanova še ni imela karakterja današnjih dispanzerjev. Kasneje so se podobne ustanove začele pojavljati v Angliji, kjer je bil leta 1915 osnovan prvi dispanzer za nosečnice v današnjem smislu. Kako je koristna taka ustanova, nam kaže dejstvo, da je bilo leta 1916 že 120 dispanzerjev, kot tudi uredba, po kateri so dajali brezplačno hrano nosečnicam in otrokom do 5 leta starosti. V SSSR je bilo leta 1916 z zakonom o delu regulirano vprašanje poročniškega dopusta, prepoved nadurnega in nočnega dela za nosečnice kakor tudi vprašanje nudenja specialne pomoči za novorojenčke.

V stari Jugoslaviji se je leta 1930 z zakonom uredilo odpiranje posvetovalnic za nosečnice. Toda šele po osvoboditvi so dobili dispanzerji svojo polno vrednost. Ne bi podrobneje opisoval naloge dispanzerjev, želel bi samo naglasiti, da je vloga dispanzerjev velika in da je potrebno za vsako nosečnico, da je v času nosečnosti pod kontrolo dispanzerja. Kot sem že popreje omenil, je naloga zdravnika, da odkriva morebitne bolezenske pojave in abnormalnosti med nosečnostjo, predvsem v ustroju ženskega organizma in

nepravilni logi otroka; v takih primerih ženo pravočasno napotimo v bolnico. V okviru sistematskih pregledov redno kontroliramo stanje krvnega pritiska, telesno težo, krvno sliko, beljakovine v urinu itd. S tem lahko odkrivamo različne nevarnosti za nosečnico in otroka. Zato so glavna naloga tega članka, kot sem že omenil, zaščitni higienski ukrepi, to so prehrana in osebna higiena.

Prehrana je zelo važna za nosečnico, saj se v času nosečnosti hrani za dva. Metabolizem, to je presnavljanje snovi, v organizmu nosečnice in dojljice je živahnější kot sicer, zato mora biti prehrana prilagojena kvantitetno in kvalititetno. Kar zadeva kvantiteto, računamo, da žena v nosečnosti rabi približno 400 kalorij več kot sicer. Kvaliteta prehrane je še važnejši del. V tem stanju se pri ženi pojavlja potreba po nekaterih sestavinah, ki so važne za normalno nosečnost, kondicijo matere kakor tudi za pravičen razvoj plodu. To so predvsem vitamini in minerali. Za primerjavo prilagam tabelo dnevnih potreb nekaterih vitaminov, mineralov, beljakovin in kalorij po podatkih urada za prehrano v Kanadi.

Sestava hrane:	Normalna žena:	Nosečnica:	Dojljica:
kalorije	2100	2500	3000
beljakovine	60 gr	85 gr	100 gr
kalcij	0,8 gr	1,5 gr	8,0 gr
železo	12 mg	51 mg	15 mg
vitamin A	5000 i.j.	6.000 i.j.	8.000 i.j.
vitamin C	70 mg	100 mg	150 mg
vitamin D	0 i.j.	400-800 i.j.	400-800 i.j.

Zanimivo je, da se bo pomanjkanje v prehrani prej pokazalo na organizmu matere kot pri plodu, to pa zaradi tega, ker posteljica (placenta) ni samo pasiven organ, preko katerega plod dobiva kri in hranljive snovi od matere, temveč je posteljica aktiven organ, ki ima sposobnost, da aktivno izbira in sprejema iz materine krvi tisto, kar plod potrebuje za razvoj. Zato jemlje plod kljub pomanjkljivi prehrani matere hrano iz materinih rezerv, kar pa seveda privede do negativnih pojavov pri materi. To velja predvsem za vitamine in minerale. Če manjka teh snovi v prehrani še po izčrpanju materinih rezerv, jih posteljica nima več kje jemati in tako pride pri plodu do pomanjkanja le-teh, kar pa lahko pripelje do raznih motenj v razvoju plodu. Pomen prehrane v času nosečnosti za poznejšo kondicijo otroka je razviden iz spodaj navedenih podatkov v procentu obolenj novo-

rojenčkov v prvih mesecih življenja:

Pri dobro hranjeni nosečnici: Pri slabo hranjeni nosečnici:

prehlad	4,7 %	21 %
pljučnica	1,5 %	5,5 %
rahitis	0 %	5,5 %
tetanija	0 %	4,2 %
anemija (slabokrvnost)	9,4 %	25 %

Pravilna prehrana deluje tudi na sam potek poroda., Po statističnih podatkih je dokazano, da traja pri slabše hranjenih ženah porod 2-5 ur dalj kot sicer.

Sedaj pa nekaj besed o najvažnejših sestavinah hrane.

Beljakovine živalskega izvora (animalne) so najvažnejše in predstavljajo osnovni gradbeni material za oblikovanje plodu. Nosečnica mora dobiti v hrani najmanj 2 g čistega mesa na 1 kg telesne teže, to je okoli 120 g dnevno.

A vitamin. Pomanjkanje le-tega povzroča pri materi nagnjenje k različnim infekcijam, spremembe na očeh in zobeh, pri otroku pa zaostajanje v razvoju.

A vitamin se nahaja v hrani lahko v čisti obliki (jetra, ribje olje, maslo, jajca) ali pa v obliki karotina, ki se šele v človekovih jetrih pretvarja v A vitamin. Karotin se nahaja v sadju in zelenjavi (predvsem v korenu). Pri nosečnicah je pomanjkanje A vitamina pogosto, to pa zaradi tega, ker je sinteza A vitamina v jetrih povezana z motnjami zaradi okvare jeter s toksini, ki nastanejo v nosečnosti.

B vitamin. Od cele vrste B vitaminov, je najvažnejši vitamin B₁. Pomanjkanje le-tega povzroča pri nosečnicah in ostalih živčne motnje, edeme, motnje pri funkciji srca, v lažjih oblikah pa povračanje, mravljinice v okončinah in bolečine v mišicah. Veliko pomanjkanje vitaminov B pa lahko povzroči tudi smrt plodu. B vitamini se nahajajo v črnem kruhu, jajcih, zelenjavi, mesu, mleku itd.

C vitamin. Znaki pomanjkanja so vnete dlesni, majavost zob, povečana možnost krvavitev in slabša odpornost proti različnim infekcijam.

V težjih primerih lahko pomanjkanje C vitamina povzroči splav. C vitamin se nahaja v zelenjavi in sadju (limoni, paradižniku itd).

D vitamin je ozko povezan s presnavljanjem kalcija. D vitamin pospešuje vsrkavanje kalcija v črevesju kakor tudi njegovo vezavo na kosti. Torej se pri pomanjkanju D vitamina ne nabere v kosteh plodu dovolj kalcija in zato kosti ostanejo mehke, kar ima za posledico rahitis (mehke kosti). Pri novorojenčkih ga neposredno po porodu težko opazimo, kajti v času nosečnosti dobiva plod kalcij iz materine krvi, ta pa ga daje iz svojih rezerv - iz kosti. Zato se v času nosečnosti pri ženah zobje naglo kvarijo, lahko pa se celo zgodi, da se celotno okostje žene zmehča (osteomalacija - rahitis odraslih).

D vitamin se nahaja v ribjem olju, jajcih, jetrih, itd. Pri sončenju pa se D vitamin tvori na koži.

Kalcij. Kot sem omenil zgoraj, je kalcij važen material za tvorbo kosti. Njegovo vezavo na kost pa uravnava D vitamin. Razen tega ima kalcij še druge važne naloge: omogoča ritmično akcijo srca, pravilne kontrakcije maternice, omogoča koagulacijo krvi itd.

V času nosečnosti ni priporočljivo uživati večje količine kruha in testenin, ker vsebujejo fitinsko kislino, ki se v črevesju veže s kalcijem v netopljivo spojino in onemogoča vsrkavanje. Najbogatejši izvor kalcija je mleko, zato zdravstvena organizacija ŽN zahteva, da se vsaki ženi v času nosečnosti in dojenja daje dnevno 1 l mleka kot dodatno hrano.

Železo je naslednji važnejši mineral, ki je potreben za tvorjenje krvne barve. Predvsem je važen v zadnjih dveh mesecih nosečnosti, to pa zato, ker se takrat pri otroku najaktivneje tvori krvni pigment (barva). Železo vsebujejo: fižol, špinača, sadje itd. Iz tega je razvidno, da mora biti hrana raznovrstna. Črn kruh je neprimerno boljše od belega, ker vsebuje več vitaminov in mineralov. Pozimi, ko je prehrana s svežo mešano hrano otežkočena, je priporočljivo jemati vitamine in minerale v obliki farmacevtskih preparatov.

Osebnega nege je eden od najvažnejših zaščitnih ukrepov. Vse nasvete v tej smeri lahko dobi žena v disperizerju za žene. Tukaj samo nekaj praktičnih nasvetov:

Nege zob je zelo važna, ker v nosečnosti obstoja večja možnost kvarjenja zob. Zobe je treba večkrat pregledati in zdraviti.

Obleka mora biti krojena tako, da leži teža le-te

na ramenih in ne na trebuhu ali pasu. Obleka štiti nosečnico pred naglimi spremembami temperature, predvsem pred mrazom. Nosečnice so zelo občutljive za mraz, ki reflektirno povzroča krče (spazme) krvnih žil, predvsem v ledvicah, kar ima za posledico NEFROSIS (vnetje ledvic). Zato morajo paziti na toplo oblačenje predvsem ženc, ki so imele pozitiven izvid beljakovin v urinu.

Trebušni pas, če ga nosečnica nosi, mora samo držati trebuh, da se trebušne mišice prekomerno ne raztezajo, ker bi to lahko privedlo do poslabšanega položaja maternice in plodu ter povzročilo razne komplikacije pri porodu.

Tudi nodrčki se priporočajo, toda le toliko, da držijo dojke, da se ne raztezajo, ker prsi rastejo.

Brađavice na prsih morajo biti kvrste in dovolj dolge za sesanje. Zato je potrebno nečne brađavice v času nosečnosti tretji (masirati) z grobo brisačo. Čvrste brađavice je potrebno večkrat izvleči.

Pogost pojav med nosečnostjo je zaprtje, ki pa je tudi nevarno. Zaprtje zmanjšuje apetit, povzroča nerazpoloženje in hemoroide, obremenjuje ledvice, to pa zaradi tega, ker se ne izločajo z blatom strupene snovi. Zato imamo sledeče dietne napetke: sadje, zelenjava, črn kruh itd.

Najprimernejša je obutev, ki je izdelana po meri. Priporočajo se visoki čevlji zaradi stabilnosti v sklepih. Visoke pete niso priporočljive, ker povzročajo najhujše izkrivljenje hrbtenice, bolečine v križu in utrujenost. Škodljivo je nositi tudi podveze na nogavicah, kar le-te povzročajo nastoj krvi v žilah in razširjenje žil na nogah.

Vsakočnevno umivanje telesa je nujno potrebno, to pa zato, ker se celice kože močneje luščijo, znojnice pa močneje izločajo v času nosečnosti. Najprimernejša temperatura vode za kopanje je 35 - 37° C, toda kopeli lahko trajajo le 10 do 15 minut. Pri dolge in pretople kopeli lahko izvajo splav. Zarno kopeli pa so prepovedane.

Prav tako je potrebna higiena zunanjega spolovila. Najbolj primarno je vsakočnevno umivanje s prekuhano vodo in milom.

Ispiranje nočnice je pri zdravih nosečnicah nepotrebno in škodljivo. V slučaju povečanega floura (beli tok) je najprimernejše, da se obrnete na dispanser.

Spolni odnosi naj bodo umirjeni in v času, ko bi žena normalno imela menstruacijo, prepovedani. Če obstoja možnost splava, je potrebno spolne odnose prekiniti. Zadnjih 6 tednov pred porodom so strogo prepovedani spolni odnosi zaradi velike možnosti infekcije.

Nosečnice lahko v času nosečnosti opravljajo fizična dela kot pred nosečnostjo, razen najtežjih fizičnih del (na polju, v gradbeništvu itd). Za žene zaposlene v tovarni je priporočljivo umirjeno sprahajanje ali vsaj sedenje na svežem zraku 1 uro na dan. Kot sem že preje omenil, pomagata sonce in svetloba organizmu pri tverjenju D vitamina.

Upam, da bo teh nekaj vrstic koristilo nosečnicam in bodočim materam. Če vam ni kaj jasno ali pa če želite kakršenkoli nasvet, se lahko vedno napotite k zdravniku v ambulanto ali v dispanzer za žene.

Dr. Josip Pavlović

KAKO PRAVILNO NEGUJAMO ZOBE

Vsak kulturnen in civiliziran človek se zadnje čase vse bolj trudi za ohranitev svojih zob, več pozornosti posveča čiščenju zob kakor tudi sistematski kontroli zob v zobnih ambulantah. V tem sestavku se bomo v glavnem zadržali pri vsakodnevni negi in čiščenju zob kakor tudi pri sredstvih, s katerimi opravljamo to vsakodnevno nego: zobni krtački, raznih pastah, praških, ustnih vodah, zobotrebcih in svilenem sukancu.

Često sliši zobozdravnik v svoji ambulanti od bolnikov, da si stalno čistijo zobe, pa se jim vendar kvarijo. Zakaj? Odgovor na to vprašanje bi bil približno tak: čiščenje zob ne prepreči popolnoma kvarjenje zob, ampak le zmanjša okvare na najmanjšo možno mero, ne pa popolnoma. Večina ljudi čisti in neguje svoje zobe, vendar je malo število tistih, ki to delajo tako, kakor je to potrebno.

Za nego zob uporabljamo zobno krtačko in zobno pasto ter razne praške in vode. Zobnih past je v trgovinah zelo veliko vrst, za vsako pasto trdi proizvajalec, da je najboljša, tako da se navaden smrtnih le težko znajde in izbere tisto, ki je res najboljša. Za odstranjevanje zaostale hrane po jedi, ki obliči med zobmi, uporabljamo zobotrebec

ali svileni nit. Najvažnejše za vsadrževanje hijsne ust in zob pa je zobna ščetka in mlačna voda, to pa zato, ker je mehanično čiščenje zob najučinkovitejše v nasprotju z različnimi pastami, vodami, praški in mili, katerih cilj je le rahla desinfekcija ust in prijeten vonj iz ust. Nekatere paste za zobe tudi dolno preprečujejo nalaganje zobnega kamna.

Ker je zobna krtačka skoraj najvažnejše sredstvo, s katerim negujemo vsakodnevno zobe, ji bomo posvetili malo več pozornosti.

Zobna ščetka mora biti za odrasle ljudi dolga okoli 16 cm, od te dolžine odpače 3 do 4 cm na dol, na kateri so ščetine. Ščetine so navadno v snopiščih zvrščene v tri vrste. V vsaki vrsti je navadno 6 - 8 takih snopiščev. Snopišči morajo biti iz tistih do 1 cm dolgih ščetin. Ni nujno, da so vse dlake v snopišču enake dolžine. Najboljša zobna ščetka je tista, ki ima dlake od divjega vopra. V zadnjem času uporabljajo nylonske ščetke, ki tudi služijo svojemu namenu, vendar so ščetke iz navadnih ščetin boljše. Pri zobni ščetki moramo paziti tudi na to, da je med posameznimi snopišči manjši razmak. Često zbiti snopišči na ščetki niso priporočljivi.

Zobna krtačka za otroke mora biti nekaj manjša. Običajno je dolga 13 cm ter ima 2,5 cm dolgo glavo. Vsak otrok kakor tudi vsak član družine mora imeti lastno zobno krtačko. Zobne ščetke v družini naj bodo različne barve, da jih ne zamenjamo. Krtačke, ki so odslužile, ne smemo več uporabljati, ker poškodujejo zobno meso. Glava krtačke naj ima obliko zobnega loka. Po uporabi krtačke vedno operemo.

Kako pravilno čistimo zobe?

S čiščenjem moramo odstraniti vse ostanke hrane z vse površine zoba, posebno z vratu zoba in med zobmi. Na zobno krtačko damo malo zobne paste, nato krtačko nastavimo na rob zobnega mesa in jo potegnemo v smeri griznih površin zoba. To pomeni, da rišemo čiščenje tako, da prenikamo zobno ščetko od zgoraj navzdol ali obratno, torej v navpični smeri in ne v vodoravni smeri, kakor to delajo ljudje, ki si ne znajo pravilno in učinkovito čistiti zob. Glava zobne ščetke zajame tako dva do tri zoba, te kretnje od zgoraj navzdol ponovimo na istem mestu do šestkrat, potem pa prenesimo krtačko naprej. To ponavljamo toliko časa, dokler v vertikalni smeri ne očistimo vseh zob. To pomeni, da je za čiščenje sprednjč površine zob potrebno 35 do 42

takšnih gibov. Potem očistimo še notranjo površino zob, in to prav tako, kakor smo čistili sprednjo površino, samo da sedaj pri st. vline zobne ščetke paralelno z zobnim mesom trdega zoba ter jo pomikamo navzdol. To pomeni, da v zgornji čeljusti premikamo zobno ščetko vedno v smeri od zobnega mesa proti prizni površini zoba, to je vedno od zgoraj navzdol. Pri čiščenju zob spodnje čeljusti premikamo ščetke v obratni smeri, to je od spodaj navzgor, to pa zato, ker je v spodnji čeljusti zobno meso spodaj, prizna površina pa zgoraj. Navadno pričnemo pri zadnjem kočniku na levi ali desni strani. Zobno krtačko vstavimo paralelno z zobem z brega mesa in p. tognemo navzgor z rahlim pritiskom na zobe in zobno meso. Na ta način vršimo tudi masažo zobnega mesa, ki je zelo važna kot zaščitna sredstvo proti vnetju dlesni.

Če smo očistili sprednjo površino zob v spodnji čeljusti, čistimo jasično s vline spodnje čeljusti. Princip čiščenja je isti. Iz tega vidimo, da nam je potrebno skoro 140 gibov s zobno krtačko, da si očistimo zobe. Nato zobe izpiramo z plašno vodo, in to tako, da potegnemo vodo z jezikom med zobe, da tako odstranimo preostalo hrano.

Potrebno je omeniti tudi važnost masiranja zobnega mesa. Zobno meso masiramo z zobno ščetko ali s prstom. V zgornji čeljusti masiramo s ščetko ali prstom od zgoraj proti spodnji strani zobnega mesa, in to z zunanje tako tu i z notranje strani. Ti gibi so polkrožni. V vertikalni smeri rahlo pritiskujemo zobno krtačko ali prst na zobno meso ter izvajamo opisano masažo. Isti postopek velja za spodnjo čeljust, samo da masiramo od spodaj navzgor tako na zunanji kakor tudi na notranji strani. Takšna masaža je orvili 5 - 6 dni boleča in navadno krvavimo, je pa zelo koristna za utrditev zobnega mesa. Če po 5-6 dni krv vitev in bolečine med masažo ne nehajo, moramo iskati nasvet pri zobnem zdravniku.

Zobe bi si morali umivati po pravilih po vsaki jedi, če to ni mogoče, potem pa obvezno zvečer pred spanjem. Pranje zob pred spanjem je najbolj važno in po njem ne smemo zaužiti nobene hrane več. Če po vsaki jedi ne moremo očistiti zob, je priporočljivo pojesti kakšno trdo jabolko ali kruško, ki nam bo očistila zobe, istočasno pa prispevala nekaj vitaminov k obroku hrane.

Omenil bi še, da je treba tudi umetne zobne proteze vsak večer temeljito očistiti z zobno krtačko, milom in vodo. Preko noči damo umetne zobe v kozarec vode. Na

ta način dosežemo, da se nase in sluznica ust preko noči odpošije. Pri delnih protezah, kjer ima pacient še nekaj lastnih zob, moramo po pranju proteze očistiti tudi svoje zobe in to zelo temeljito, ker so takšni zobje izpostavljeni večjemu kvarjenju kot tam kjer ni delna proteza temveč most. Po čiščenju moramo protezo ne glede na to, ali je delna ali totalna, dati v čašo vode na neko varno mesto (ne na nočno omarico), ker se sicer lahko kozarec prevrne in proteza zlomi, kar ni izreden slučaj v naši praksi. Čistite svoje zobe redno in temeljito vsaj vsak večer.

Dr. Milan Popović
zobni zdravnik

KAKO SEM POPRAVLJAL OROŽJE V PARTIZANIH

Najbolj priljubljena tema pogovorov pri tabornih ognjih v skritih dolinah, kjer so spomladi leta 1942 taborili partizani, je bilo vsakakor orožje. Tiste čase nas je bilo še malo in tudi oboroženi smo bili slabo. Zato je bila naša glavna skrb, kako priti do orožja.

Naša četa je tiste čase taborila v Blatnem klancu. Tovariš Čišerka je zvedel, da ima neki naš somišljenik pri Račjem selu star jugoslovanski mitraljez. Komandir čete je brž določil patrolo, ki naj bi tla ponj.

Od veselja, da bomo dobili mitraljez, kar nismo mogli zatisniti oči. Kovali smo načrte, kje vse bomo napadli sovražnika. Od časa do časa pa se je vnel med nami prepir, kdo bo mitraljezec in kdo njegov pomočnik. Dežurni nas je komaj miril.

Proti jutru se je patrola vrnila. Vodja patrole je na rami nosil nekaj v šotorke zavitega. Ko je šotorke razvil, smo razočarani opazili v njej kup železja ter vijakov. Vodja patrole nam je zagotavljal, da je to mitraljez in da so tu vsi njegovi deli. Takega mitraljeza še nismo videli. Bil pa je podoben težkemu mitraljezu "švarc-loze", ki so ga nekateri barci že videli.

Komandir čete me je poklical ter vprašal, če si upam mitraljez sestaviti. Sveda sem se naloge, ki ni bila lahka, takoj zjutraj lotil. Delavnico mi je nadomestila razgrnjena šotorka. Nekaj najnujnejšega orodja sem imel v nahrbtniku in tako sem se lotil dela. Po dolgih poskusih mi

je uspelo sestaviti ogrodje in vstaviti nekaj notranjih delov. Pri delu so mi ostali tovariši pomagali z gledanjem in kopico nasvetov, kako mora mitraljez delovati. Toda na šotorki je bilo še vedno precej delov in vijakov, katerih prava mesta in delovanje nihakor nismo mogli uganiti.

Zvečer, ko smo šli spat, mitraljez še vedno ni bil sestavljen. Ko sem izmučen zaspal, sem celo noč sanjal le o mitraljezu. Drugi dan dopoldne pa se mi je le posrečilo, da sem vstavil še zadnji preostali del. Mitraljez je bil tako kompleten. Ko sem ga hotel preizkusiti, mi komandir ni dovolil zaradi bližine Italijanov, pa tudi municije je bilo škoda, ker smo jo imeli zelo malo.

Dogovorili smo se, da bomo mitraljez preizkusili kar na Italijanih. Sestavili smo načrt, kako bomo ponoči napadli vlak, ki bo vozil italijanske vojake, istočasno pa tudi postajo na Ponikvah.

Ob določenem času smo bili vsi v zasedah ter nestrpno čakali vlak. Zdelo se nam je, da čakamo že celo večnost, ko smo opazili, da vlak prihaja. Dogovorjeno je bilo, da odpre ogenj mitraljez. Ležal sem poleg mitraljezca ter trepetal od razburjenja, ali bo deloval ali ne. Iste občutke so imeli tudi moji sotovariši.

Ko je bil vlak od nas oddaljen le še kakih 30 metrov, je pritisnil mitraljezec na petolina. Zaslišali smo strel. Zdelo se je, kot da bi ustrelil top. Nato pa nič več. Zavpil sem mitraljezcu, naj potisne zaklopko na rafal, kajti mislil sem, da ima zaklopko obrnjeno na posamezne strelce. Toda zopet nič. Strgal sem mitraljez tovarišu iz rok ter skušal streljati, toda brez uspeha. Medtem je vlak odpeljal mimo nas. Ko je bil oddaljen že kakih 300 metrov se mi je posrečilo izvabiti iz mitraljeza še en strel, nato pa je zopet umolknil. Od jeze in razočaranja, da nam je zaradi mitraljeza propadla akcija, sem imel solze v očeh.

Toda akcija v celoti le ni propadla. Desetina, ki je imela nalogo navidežno napasti železniško postajo Ponikve, je svojo nalogo dobro opravila. Postojanke sicer ni zavzela, ker to tudi ni bila njena naloga, vendar so Italijane s par streli tako razdražili, da so streljali celo noč na nevidnega sovražnika. Ko pa so zjutraj ogledovali bojno polje in iskali pobite partizane, so ob robu gozda našli le psa, ki je bil ves prestreljen.

Moja pot v taborišče čete nikakor ni bila lahka. Bal sem se očitkov komandirja, ker mitraljez ni deloval. Ko smo prišli v taborišče, je vodnik poročal o poteku akcije. Komandir je stopil k meni. Potolažil me je, češ da nisem jaz kriv, da mitraljez ni deloval. Krivdo za neuspelo akcijo je prevzel nase, ker mi ni dovolil, da preiskusim mitraljez.

Takoj naslednji dan sem se mitraljeza ponovno lotil. Mitraljez znamke "Maksim" je bil že zelo star, saj ga je uporabljala še avstroogrška armada. Njegovi deli so bili zelo izrabljeni, zato nikakor ni hotel pravilno delovati. Vsi moji napori, da bi ga popravil, so bili zaman.

Ko smo se iz Blatnega klanca premaknili v Suho Krajino, smo "Maksima" vzeli seboj. Če smo prišli v kako vas, kjer je bil kovač, in tam počivali, sem bil takoj v kovačnici in ga skušal popraviti. Ko smo bili več dni v Vidmu-Dobrepolje, sem izdelal za mitraljez nekaj novih delov. Uspeh ni izostal. "Maksim" se je prebudil in začel lajati, kot smo tedaj rekli streljanju z mitraljezom. Toda njegov lajež je bil zelo negotov. Ker je navadno sredi borbe odpovedal, se nanj nismo preveč zanašali. Služil nam je le še za parado. Ponosno smo ga nosili ter kazali ljudem našo oborožitev. A tudi tega smo se kmalu naveličali, kajti mitraljez je bil težak, mi pa stalno na pohodih. Zato smo ga nekoč zakopali.

Šele ko smo organizirali orožarsko delavnico na Podstenicah v Rogu, sem se z "Maksimom" zopet srečal. Ker smo imeli delavnico dobro opremljeno, je bil kaj kmalu popravljen. Poslali smo ga nazaj v edinico, ki je že davno prerasla iz majhne čotice v bataljon, ki je osvobodil celo Suho krajino. Tam so ga sprva z nezaupanjem sprejeli, toda ko so videli, da dobro deluje, so se ga razveselili.

Jože Udevič

NAŠA KRONIKA

Poročila se je: Vera Veselič - poročena Jakopič.

Rodile so:

Slavka Klobučar - dečka, Anica Beg - deklico, Jožica Pilih - dečka, Tilka Turk - dečka in Anica Mrvar - deklico.

Novoporočenki želimo veliko sreče in zadovoljstva, mladim mamicam in novorojenčkom pa veliko zdravja in najlepše čestitke !

V podjetje so prišli:

Alojz Zoran, Anica Pavlin, Janez Turk in Martin Žugelj.

Novim članom našega delovnega kolektiva želimo mnogo delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva !

Podjetje so zapustili:

Cvetka Nemanič in Marija Gradišar.

Umrla je Jožefa Štojs.

Na odsluženje vojaškega roka so odšli:

Slobodan ing. Šujica, Stanko Jakše, Alojz Krastar, Martin Jankovič, Alojz Cesar, Martin Aš, Jože Fenc, Ivan Špringer, Anton Kastrevc in Anton Kobe.

Dne 1. 4. 1963 je stanje zaposlenih 772. Od tega je 530 žensk in 242 moških.